

Список використаних джерел:

1. Гасюк Ю. Емоційний інтелект як фактор успіху людини. Офіційний вебпортал просвітницького проєкту «Gas for mind».

URL: <https://www.gasformind.com/emotsiynny-intelekt-yak-faktor-uspikhu-lyudyny/> (дата звернення: 05.11.2025).

2. Визначення поняття «критика». Офіційний вебпортал «Український психологічний ХАБ». URL: <https://www.psykholoh.com/post/критика-це> (дата звернення: 05.11.2025).

3. 16 листопада – Міжнародний день толерантності. Офіційний вебпортал Наукової бібліотеки Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. URL: <https://library.khntusg.com.ua/sociokulturna-diyalnist/kalendarniy-koshik/2021-rik/16-listopada-mizhnarodniy-den-tolerantnosti> (дата звернення: 05.11.2025).

4. Психологічний портрет особистості: зразок написання. Журнал про психологію, розвиток, мозок та рівновагу «Kozaky». URL: <https://kozaky.org.ua/psixologichnij-portret-osobistosti-zrazok-napisannya/> (дата звернення: 05.11.2025).

Abstract: the concept of criticism and tolerance to it as an important aspect of emotional intelligence in modern individuals is discussed. The impact of the ability to accept feedback on personal development, communicative culture, and reflective skills is analyzed. The importance of developing this quality for effective social interaction is emphasized.

Keywords: tolerance to criticism, emotional intelligence, criticism, emotional maturity, communication, feedback.

*Науковий керівник – КОНОПЛЯНИК Дмитро,
асистент кафедри українознавства та суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ -ВПО У ВОЄННИЙ ЧАС

**АХЦЕРОВА Діана, здобувачка вищої освіти
спеціальність С4 «Психологія»**

Міжнародний гуманітарний університет

Анотація: Стаття присвячена особливостям роботи закладів вищої освіти в умовах воєнного стану та дистанційного навчання студентів. Актуальність теми зумовлена впровадженням на території України воєнного стану та прийняттям рішення про активне впровадження в педагогічний процес дистанційної форми навчання. Це вимагає звернення особливої уваги на особливості організації дистанційного навчання, проблеми, які при цьому виникають в учасників освітнього процесу та на шляхи їх вирішення.

Ключові слова: дистанційне навчання, психологічні аспекти дистанційного навчання, воєнний час, студенти, вищий навчальний заклад.

Повномасштабна військова агресія РФ проти України спричинила безпрецедентну хвилю внутрішнього переміщення населення. Студенти, які набули статусу ВПО (внутрішньо переміщених осіб), опинилися у подвійно вразливому становищі: вони переживають травматичний досвід війни та втрати дому, а також змушені адаптуватися до дистанційної форми навчання в нових, часто некомфортних, умовах. Психологічні аспекти цього процесу мають критичне значення для збереження академічної успішності, психічного здоров'я та життєстійкості молоді [1].

Проблематика дистанційного є предметом активних наукових досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних учених.

В умовах воєнного стану особливої актуальності набуває адаптація дистанційного навчання для забезпечення якісної освіти, зокрема для здобувачів освіти що знаходяться за кордоном. Серед українських дослідників, які вивчали зазначену тематику, слід виокремити праці В. М. Кобисі, В. В. Ягупова, Л. М. Петренко, С. Г. Кравця, П. Ю. Саука, Н. В. Морзе, В. Ю. Бикова та Ю. О. Жука [1,2,3]. Значний внесок у дослідження дистанційного навчання зробили також і зарубіжні вчені, серед яких A. Bozkurt, R. C. Sharma, L. Mishra, T. Gupta, A. Shree, C. Rapanta, L. Botturi, P. Goodyear, L. Guàrdia, M. Koole, K. Halimi, H. Seridi Bouchelaghem, C. Faron-Zucker та ін. [4].

Проте дистанційне навчання, накладене на травматичний досвід переміщення та війну, породжує низку унікальних психологічних проблем. Серед них такі як-от: травма та ПТСР, проблеми з концентрацією та пам'яттю (тривога, хронічний стрес, порушення сну та ін.), гіперзбудження (повітряні тривоги чи навіть гучні звуки можуть викликати гостру травматичну реакцію, перериваючи навчальний процес), адаптаційний стрес та невизначеність, проблеми з самоорганізацією, соціальна ізоляція та відчуженість, втрата соціального освітнього середовища, технічні та побутові перешкоди, та багато інших проблем [2].

Для мінімізації негативного впливу та підвищення ефективності навчання критично важливо впроваджувати комплексні заходи психологічної підтримки:

гнучкість та індивідуалізація навчального процесу, асинхронний режим, тайм-менеджмент та декомпозиція, розвиток соціально-емоційної сфери, створення онлайн-груп підтримки, залучення до спільних проєктів, професійна психологічна допомога, психологічні тренінги, індивідуальні консультації та ін [3].

Отож, підтримка студентів ВПО має бути комплексним завданням, яке вимагає скоординованих зусиль держави, університетів та громадського сектору. Відтак у нашому дослідженні було визначено, що ключовими шляхами підтримки є такі: гарантування базових потреб: забезпечення освітнього процесу (гнучкість, технічне забезпечення та академічне наставництво), відновлення стійкості (психологічна підтримка та соціальна інтеграція).

Таким чином, надаючи комплексну та своєчасну допомогу, ми не лише підтримуємо кожного окремого студента, але й інвестуємо у майбутній інтелектуальний потенціал та стійкість нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Дмитрук Л. Проблема адаптації українських та іноземних студентів-першокурсників до навчального процесу. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань : УДПУ, 2019. Вип. 2. С. 32–38.
2. Седлова Д., Петрунько О. Особливості адаптації студентів до умов дистанційного навчання. *Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку* : збірник матеріалів V міжнародної конференції, 07 грудня 2023 р., Київ. Київ : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2023. С. 678-681.
3. Тітова Т. Є. Особливості адаптації студентів до навчання у ЗВО в умовах воєнного стану. *Психологія і соціальна робота у XXI столітті* : зб. наук. матеріалів I Міжнарод. наук.-практ. форуму (1-3 листопада 2023 р., м. Полтава). Полтава, 2023. С. 129-130.
4. Dziuban C., Graham C. R., Moskal P. D., Norberg A., Sicilia N. Blended learning: the new normal and emerging technologies. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. 2018. Vol. 15, No. 3. P. 1-16. DOI: 10.1186/s41239-017-0087-5.

Abstract: The article is devoted to the peculiarities of the work of higher education institutions under martial law and distance learning of students. The relevance of the topic is due to the introduction of martial law in the territory of Ukraine and the decision to actively introduce distance learning into the pedagogical process. This requires special attention to the peculiarities of organizing distance learning, the problems that arise in the educational process participants and the ways to solve them.

Keywords: distance learning, psychological aspects of distance learning, wartime, students, higher education institution.

*Науковий керівник – МЕЛЕНЧУК Наталя
кандидат психологічних наук, доцент, зав-ка кафедри педагогіки та психології
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса*

ТОЛЕРАНТНІСТЬ У СУЧАСНОМУ СВІТІ: ЦІННІСТЬ ЧИ ВИКЛИК?

**БІЛИК Ірина, здобувачка вищої освіти,
спеціальність 071 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок,
Миколаївського національного аграрного університету**

Анотація: У тезах проаналізовано місце толерантності у сучасному суспільстві як важливої моральної цінності та водночас соціального виклику. Підкреслюється значення поваги до різноманіття в умовах глобалізації, інформаційної відкритості та культурного діалогу. Толерантність є запорукою миру, прав людини й демократичного розвитку. Водночас порушуються проблеми поширення дискримінації, мови ворожнечі, нетерпимості, що ускладнюють міжлюдське порозуміння. Виокремлено роль освіти, культури та особистої відповідальності у формуванні толерантного середовища. Особливу увагу приділено українському контексту та важливості толерантності у період війни.

Ключові слова: толерантність, дискримінація, стереотипи, цінність, виклик, права людини, освіта, повага, війна, українське суспільство.

Толерантність – одна з базових засад сучасного демократичного суспільства. У світі, де зростає соціальна та культурна різноманітність, вона виступає гарантом мирного співіснування, взаємоповаги й дотримання прав людини. Бути толерантним – означає вміти приймати інших такими, якими вони є, без упереджень і дискримінації.

Водночас реалізація принципів толерантності часто стикається з труднощами. У суспільстві поширені стереотипи, мовна та етнічна нетерпимість, агресія в соціальних мережах. Люди не завжди готові до діалогу, особливо коли йдеться про відмінні переконання або способи життя. Особливо небезпечним є поєднання низької освіченості та високого впливу соціальних мереж, де толерантність часто знецінюється.

Слід розуміти, що толерантність – це не відмова від власної ідентичності, а вміння поважати чужу. Це принцип співжиття у суспільстві, де кожен має право